

Kirvetüü

149. hooaeg

ESITLUB

OTT KILUSK
KIRVETÜÜ

TUME LUGU KAHES VAATUSES

LAVASTAJA JA MUUSIKALINE KUJUNDAJA AIN MÄEOTS

KUNSTNIK IIR HERMELIIN

VALGUSKUJUNDAJA MEELIS LUSMÄGI

LÕPUVIDEO KUNSTNIK EMER VÄRK

VIDEOREŽISSÖÖR JUHO PORILA

HELIREŽISSÖÖR INDREK ASUKÜL

LAVAVÕITLUSE JUHENDAJAD PRIIT STRANDBERG, AGU TROLLA

INSPISENT SIIM SAREAL

LAVASTAJA ASSISTENT AVE VILPO

LAVASTUSE PRODUSENT HELI ANNI

LAVASTUSGRUPP TÄNAB ENAR TARMO, KEIT KRUUSA, MARTIN REMMELGAS,
PEETER PINKA, ALAR VEEDLA, LENNART LIBA, TARMO LAUR,
RAINO OINUS (SCANIA), MARGO KÜLAOTS, RAUL PUUSEPP, MARGUS LINNAMÄE,
JAAN LUSIKAS, NÕO LIHATÖÖSTUS NING EESTI POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET JA
INDREK KOEMETS OMA MEESKONNAGA.

ESIETENDUS 27. JUUNIL 2019
TARTU KAMMIVABRIKU SÜNDMUSKESKUSES

Teose esitusõigusi vahendas Eesti Teatri Agentuur

Osalised lavale ilmumise järjekorras:

Villi – **HUBERT UKU PRANK**

Feliks lapsena – **RONALD MÄEOTS**

Andre lapsena – **MAIRO LIBBA**

Borka lapsena – **HANNES HANIMÄGI**

Feliks – **ANDRES MÄHAR**

Vaike, poemüüja – **LINDA KOLDE**

Mürka – **VEIKO PORKANEN**

Piret, uus inglise keele õpetaja – **KAIA SKOBLOV**

Andre – **MAIT MALMSTEN** (Eesti Draamateater)

Paul, poeomanik – **MARGUS JAANOVITS**

Joss, pillimees – **RAUNO KOORTS**

Reet, raamatukoguhoidja – **MERLE JÄÄGER**

Virve, Andre naine – **RAGNE PEKAREV**

Olli, Feliksi ema – **SILVI JANSONS**

Borka – **AIN MÄEOTS**

Riina, Pauli naine – **LIINA TENNOSAAR**

Enrico – **OTT SEPP**

Mati, Pauli sõber EPA päevilt – **JAANUS TEPOMEES**

Raul, ärikas – **AGU TROLLA**

Näidend „Kirvetüü“ sai Eesti Teatri Agentuuri 2017. aasta näidendivõistlusel I preemia.

„Kirvetüü“ on Ain Mäeotsa ja Vanemuise teatri neljas setokeelene suvelavastus „Taarka“ (2005), „Peko“ (2011) ja „Obinitsa“ (2015) kõrval.

Lavastuses on kasutatud Nirvana, Roxette'i, David Bowie, Jason Donovan, Alphaville'i, Queeni ja Ardo Ran Varrese muusikat.

RAGNE PEKAREV, MERLE JÄÄGER, RAUNO KOORTS

Vastab Ott Kilusk

Kui mõelda, millise komeedina oled näitekirjanduse taevasse tõusnud – mitu preemiat ja ridamisi lavastusi – tekib küsimus, kas sa seni peidus olid? Või ikkagi saatsid ka varem lavastajatele oma näitemänge, aga keegi ei võtnud vedu?

Ma lihtsalt ei tulnud varem selle peale, et võiksin taolise asjaga tegeleda. Kadunud polnud ma kuskile. Käisin tööl, kirjutasin üht kui teist ja vedelesin niisama. Ain Mäeots oli see, kes mind ninapidi asja sisse viis ja selle teksti tellis. Pole varem kunagi dialoogis teksti kirjutanud ega kellegi midagi pakkunud. Sahtel on tühi. Kartsin seda ülesannet väga, aga lõpuks vingerdasin kuidagi välja ja kohe hakkas ka teisi pakkumisi tulema. Nüüd olen selles asjas kaelani sees.

Leidsin ühest su varasemast intervjuust info, et oled elanud kuues Eesti kohas ja pidanud nelja ametit. Millist kohta ja millist ametit pead kõige südamelähedasemaks?

Eks need ametid on mind kõik inimesena kasvatanud ja midagi uut andnud. Kunagi töötasin saeveskis ja tegin väga monotoonset tööd, aga mälestus sellest ajast on kuidagi eriti helge. Arvan, et kirjutasin oma parimad luuletused suure müra sees liini ääres laudu staabeldades.

Literaadina oled proovinud väga palju erinevaid žanre (luule, proosa, draama, laulusõnad, kirjanduskriitika, esseistika). Aga kõige laiemat ja soosivamat tähelepanu on äratanud just näitemängud. Kas jäädkki nüüd põhiliselt teatrile kirjutama?

Ei oskagi vastata, aga näib tõesti, et mõne järgmise aasta jooksul jätkan sama rida. Ideid ja mõtteid on, leidub ka neid, kes tahavad koostööd teha. See on suur rõõm!

Sinu esimene amet teatris oli lavamees, peenema nimega vist dekoratsioonimonteerija. Kas enne seda oli ka mingi teatrihuvi olemas või tekkis hiljem? Oskad sa öelda, mis sind teatris üldse köidab?

Läksin Ugala teatrisse lavameheks 20-aastase nolgina ja ei arvanud sest asjast suurt midagi. Siis aga jäin kuidagi sellesse võrku kinni, peamiselt inimeste, mitte teatri pärast. Eestimaa teatrites töötavad väga erilised ja suurepärased inimesed, olgu siis siin- või sealpool lava. Pole midagi parata, et nad lähevad südamesse, saavad sinu sõpradeks ja saavad sind oma olemasoluga terve ülejäänud elu.

„Kirvetüüd” lugedes pole mingit kahtlust, et autor kirjeldab olustikku, mille keskel ta ise on elanud ja tunneb oma tegelasi läbi-lõhki. Muidugi tekib nüüd küsimus, kas mõni seik või persoon on ka „otse elust” maha pandud? Kas mõne prototüübi poolt võiks karta ka ründavaid reaktsioone? Viimati oled ennastki mõnesse tegelasse „sisse kirjutanud”?

„Kirvetüü” olustik on siiski kirjanduslik, võimendatud ja ebareaalne. Selliseid inimesi pole kunagi elanud ja tükil puuduvad prototüübid, kus keegi ennast võiks ära tunda. Arvestades asjaolusid, et sündmustik kulgeb tänasest umbes kolmekümne aasta kaugusel, oleks see ka üsna absurdne. Näidend pole ka kohapõhine, sest sellist küla pole kunagi eksisteerinud. Mind huvitas kirjutamise ajal hoopis see võrratu ütlusfolkloor, mis ühel päeval lõplikult kaotsi võib minna. Sellest oleks aga ütlemata kahju. Sellepärast lubasin oma tegelastel rääkida nii vulgaarselt, kui nad ise tahtsid. Kohati ikka täitsa üle võlli. Tekst koosneb ütlustest, mida kuulsin lapsepõlves Meremäel, Obinitsas, Värskas, Võmmorskis, Räpinas ja mujalgi.

Mis puudutab ründavaid reaktsioone, siis suurim etteheide, mille võiksin õigustatult saada, on see, et „Kirvetüüs” on fookuses elu „pahupool”, ja ühele või teisele vaatajale võib see mõjuda teatava üldistusena. See pole kindlasti nii mõeldud! Enamasti elavad Setumaal korralikud ja edasipüüdlikud inimesed, kes vaatamata rasketele aegadele on alati jalule jäänud ja elu edasi viinud. Ma armastan seda kanti, olen seal veetnud lapsepõlve ja sealt on pärit minu parimad sõbrad. Ja nii see ka jääb!

Kaua sa seda kakukest küpsetasid, enne kui 2017. aasta näidendivõistlusele saatsid? Ja kas Mäeots oli ainuvõimalik lavastaja või käis ka teisi kosilasi?

Eks ikka oli seda sisemist kõrbemist ja ... See oli Mäeotsale kirjutatud lugu ja teisi kosilasi ei olnud. Näidendivõistlusele saatsin selle lihtsalt sellepärast, et see võistlus juhtus samal ajal olema, kui mina oma kakukese valmis sain.

Sinu elulookäigust on lugeda, et 1990ndad Setumaal, mis on su näidendi taust, möödusid sul juba suuresti eemal, Viljandis raamatukogundust tudeerides. Millised need aastad sealkandis tegelikult olid? Kas soovi korral võiks samast ajast ka samast kohast kirjutada ka läbinisti helge ja romantilise näitemängu?

Muidugi! See oli ju nii õrn aeg: esimesed armumised, loodusvaatlused, kirjandushuvi tärkamine ... See kõik on pinnaseks väga romantilisele loole, mille kunagi kindlasti kirja panen.

Keda pead dramaturgias oma lemmikuteks ja/või eeskujudeks? Mulle endale torkas esimesena pähe, et Kirvetüü” mõjub nagu „meie oma Martin McDonagh”.

See võib sedamoodi olla küll. Miskipärast on ikka meeldinud sünged, pahaendelise atmosfääriga lood. Häid kirjanikke on väga palju, ei hakka siin mingit edetabelit koostama, las ta jääb.

Mitu näitemängu oled kirjutanud teiste kirjanike (Koidula, Mikita, Puškin) loomingut oma tahtsi ümber väänates. Kas selle elaksid üle, kui keegi tahaks „Kirvetüü” põhjal aastate pärast näiteks ooperit kirjutada?

Muidugi! See oleks väga äge!

Tahaks midagi teada ka su praktilise töömeetodi kohta. Kas joonistad keerukaid skeeme või loed endale dialooge metsavaikusel kõva häälega ette? Kust sa tööl käiva nelja lapse isana (kellest kolm tahavad veel sülevõtmist) üldse kirjutamiseks aja võtad?

Mulle on märkmikke kingitud ja need olen tõesti mingeid arusaamatuid skeeme täis joonistanud. Praeguseks on need ka mulle enesele tõlkimatud. Kirjutamiseks polegi üldse aega. Vahepeal öösel, vahepeal varahommikul, vahel põgenen kodust ära ... meetod puudub.

Sinuga otseselt kokku puutunud või ka sinu loomingut nautinud inimesed on kasutanud mõistet „Kiluski huumor“. Kuidas sa ise seda mõistet iseloomustad?

Seda mõistet on väga raske purki panna ja ega ei tahagi. Kardan, et kui selle lahti analüüsin, siis samal ajal kaotan ka selle võime. Las ta jääb.

Võru- (ja setukeelne) teater hakkab eesti teatri lähemas ajaloos muutuma omaette peatükiks, millel on omad liidrid, tõusud-mõõnad ja pikk rivi nn esindusteoseid, siin võib eristada nii profiliigat kui harrastuslikke kooslusi. Kuidas arvad, kas see tegevus võiks kunagi formeeruda omaette teatriorganisatsiooniks?

Muidugi võiks ja tegelikult ta seda juba ongi: näiteks Taarka Pärimusteater. Selle institutsiooniga olen koostööd teinud ja olen siiani väga uhke, et mind punti kutsuti.

Mida tähtsat tahaksid öelda teatrikülastajale, kes seda juttu siit viis minutit enne etenduse algust loeb?

Ma loodan, et kohe algav etendus pakub elamuse. Ma loodan, et see pole igav ja et vaataja näeb ka n.-õ. sündmuste taha, mõistab loo sügavamat mõtet ja elab tegelastele südamest kaasa. Sest kõigil inimestel, olgu nad millised tahes, on õigus õnnele!

Autoriga pidas kirjavahetust Sven Karja

MAIT MALMSTEN, RAGNE PEKAREV

Ott Kiluski loomebiograafia

Sündinud 20. augustil 1975 Võrus

Näidendid:

- 2019 „Kusti“ (kuuldemäng Raadioteatris)
- 2019 „Needid ja suhkruvatt“ (MTÜ Müüdüd Naer)
- 2018 „Pimeduse valgel“ (valgusetendus Pärnu Raehoonel)
- 2018 „Kui päkapikud ärkavad“ (MTÜ Kolm Musketäri)
- 2017 „Kirvetüü“ (etendub Vanemuise teatris 2019)
- 2017 „Midagi on viltu“ (Tallinna Kammerteater)
- 2015 „Väikese jääkaru imeline maailmareis“ (Pernova hariduskeskus)

Dramatiseeringud:

- 2019 „Vingeim vaatemäng“ (MTÜ Moderato)
- 2018 „Tsaar Saltaan“ (Emajõe Suveteater)
- 2018 „Vanahunt“ (Taarka Pärimusteater)
- 2018 „Toomas Nipernaadi“ (MTÜ TeMuFi)
- 2017 „Säärane mulk“ (SA Endla teater)

Muusikalise kollektiivi „10 minutit hirmu“ kunstiline juht, tekstide ja viiside autor.

Alates aastast 2008 avaldanud raamatuarvustusi, esseistikat ja kirjandusteoreetilisi kirjutisi erinevates kultuuriväljaannetes (Sirp, Looming, Vikerkaar, Postimees AK, Pere ja Kodu).

Kirjutanud erinevaid stsenaariumeid kontsertlavastustele, galadele jms.

Vastab Ain Mäeots

1990ndatel, Eesti taasiseseisvumise järgsetel algaastatel olid ise juba päris adekvaates eas. Mis mälestused sul sellest ajast on?

Kui räägime tüki perspektiivist, siis sellist Eesti väikeasula elu – mu lapsepõlvkodu Võru on mis ta on, öeldakse, et depressiivne väikelinn ja nii edasi, aga ikkagi linn – ma lähedalt näinud pole. Olen ikkagi linnapoiss, mis siis, et suviti maal vanaema juures olnud. Aga seda ma küll adusin, et kolhooside ja sovhooside ära kadumine oli midagi ... Ühest küljest võib ju mõelda, et see ju igavene vene värk ja mõisa köis las lohiseb ja ... Aga kui kõik ühel hetkel ikkagi kokku kukkus, oli see inimestele päris kõva pauk. Muidugi oli see paratamatus ja loomulikult ei olnud selles süüdi Mart Laar või valitsus või veel keegi kolmas. Aga mine seleta seda inimesele, kes on aastakümneid selles maailmas elanud, et seda, mis oli, nüüd enam ei ole. Selge, et siis peab keegi süüdi olema.

Enda perspektiivist ei oska ma seda lugu väga vaadata, sest minul olid tol ajal hoopis muud suunad ja sihid: tahtsin teatrikooli minna ja sain ka. Elu linnas ja elu maal on kaks väga erinevat universumit ja eriti olid nad seda mu meelest sellel ajal. Vaadati, kuidas ellu jääda – see tuleb välja ka siit tükist. Kui sul on küsimus, kas midagi süüa on või kust ma raha saan, siis sel hetkel huvitab sind ilmselt kõige viimasena küsimus, kas mingi asi on seaduslik või mitte. Sellistest aegadest see „Kirvetüü“ räägibki.

Freddie Mercury surmateadet mäletad?

Mäletan küll. Olin ise siis juba teatrikoolis. Kui see teade tuli, mõjus see ikka kõigile ... mingil põhjusel kuidagi väga puudutas. Oli tunne, et mitte ainult Freddy ei surnud ära, vaid miski sai koos tema surmaga otsa. Aga mis täpselt, ei osanud isegi öelda. Selge see, et *rock*-muusika sellega otsa ei saanud, aga see oli justkui hästi sümboolne surm.

Aga satelliit-TV taldrikuid ja põnevaid kanaleid, mis sealtkaudu kätte tulid – neid ka mäletad?

Ojaa, väikelinnas Võrus oli kümneid või isegi sadu „taldrikukoperatiive“, kes kõik oma „panni“ üles panid. Aga algaegadel, mu meelest, sõltus ju kõik sellest, kelle käes oli pult. Kõik ülejäädunud vaatasid seda, mida see üks vaatas ja kui ta otsustas kanalit vahetada, siis vahetus kanal

kõigil. See oli tõesti omaette universum. Lõuna-Eesti jaoks muidugi omamoodi aken Euroopasse. See, mis põhjajärglastel juba ammugi oli: nemad olid ju Soome TVst näinud „Ritari-Ässä“, „MacCyverit“ ja puha ... Nüüd aga oli Lõuna-Eestil, palun väga, ka võimalus! Kõike seda muidugi saksa keeles. Muidugi, ega kanalilt PRO 7 pornot ikka ei tulnud, pigem tuli sealt neid lollakaid saksa erootikakomöödiaid. Aga kindlasti tuli mõnest taevakanalist ka krõbedamat kraami. Ja no küllap selline mees nagu selle tüki Enrico on, leidis selle ka kindlasti üles.

On selles näidendis ja lavastuses ka teatud annus nostalgiat?

Hmmm ... no kui „ENSV“ seriaali puhul ma saan isegi veidi aru, kui kellelegi tundub, et teeme midagi nostalgilist, siis siin ... Nostalgia on ikkagi igatsus millegi järele. Aga ma ei suuda ette kujutada, et sellist elu nagu siin tükis on, saab keegi taga igatseda! See on ikka paras pasameri, milles need inimesed hulbivad. Ja sellel ei paista lõppu ka.

Praegu, tagasi vaadates, võib ju mõelda, et nojah, eks oli raske aeg küll, aga kohe läks ju nagu paremaks, eks? Aga seda teame meie siin ja praegu. Need inimesed seal ei tea. Ei tea selle lavastuse tegelased ja tolleaegsed reaalse elu inimesed ka ei teadnud. Kõik oli kokku kukkunud ja kusagilt ei tundunud midagi head tulevat. Ainus instinkt oli põgeneda – kes vähegi saab!

See Setomaa maanurgake, kus tegevus toimub (koht pole näidendis päris täpselt määratletud), on ääremaa. Mis selles kohas sinu meelest praegu toimub? Kas on sama trööstitu pilt?

Kindlasti on ka praegu inimesi, kes mingite asjaolude tõttu on elu hammasrataste vahele jäänud. Aga tervikuna olukord ehk siiski nii hull ei ole. Ma olen ikka seda usku, et inimene, kel käed-jalad otsas, mõistus peas ja natukenegi tahet ka on, tänasel päeval Eestimaal nalga küll ei sure. Muidugi on igas ühiskonnas inimesed, keda tuleb aidata. Aga nende kahe ühiskonna – toonase ja praeguse – vahel on ikkagi suur kvalitatiivne vahe. Seetõttu ma ei tooks siia seda tänast võrdluspilti – võib-olla olen ma idealist, aga nii ma mõtlen. Loodan siiralt, et praegune elu on parem.

Tellisid „Kirvetüü“ Ott Kiluskilt. Mis sa sellest näidendist arvad?

See pole ainult masendav lugu masendavat maailmast. Asjad peavad olema balansis, ei saa ainult ühte väravasse palle taguda. „Kirvetüü“ puhul veetleb mind selle näidendi täiesti hull must huumor. See on võrratu, see on üdini sümpaatne. Tänu sellele töötab see lugu omal moel veel valusamalt. Ühel hetkel naerad nii, et kõht kõveras ja järgmisel hetkel saad aru, et valus on selle kõige üle naerda. Asjad juhtuvad, kui erineva laenguga inimesed omavahel kokku puutuvad. Ja kui palju elus sõltub juhusest! Kilusk kasutab samasugust lähenemist nagu Tarantino, aga ilma teda kopeerimata. Ja see on veenev. Loodan, et suudame lavastustiimiga selle kõik ka lavale tuua ja realiseerida.

Lavastajaga vestles Anu Tonts

MAIT MALMSTEN, JAANUS TEPOMEES, MARGUS JAANOVITS

1990ndate sündmused ajateljel

Eesti taasiseseisvumisega 20. augustil 1991 sai alguse põnev, keeruline ja muudatusterohke aeg. Iseseisva riigi ülesehitamine, eraomandi tekkimine, muutused majandussuhetes, piiride avanemine – inimeste elukorraldus muutus pea tundmatuseni. Meenutame toimunut.

1989

- 17.02 — Eesti NSV Ülemnõukogu presiidium nimetas 24. veebruari Eesti iseseisvuspäevaks.
- 24.02 — Sini-must-valge heisati lipp Pika Hermanni torni.
- 23.08 — MRP 50. aastapäeval moodustati Balti kett, mis ühendas 2 miljonit inimest Tallinnast Vilniuseni
- 15.12 — Taasasutati Eesti Pank

1990

- 17.02 — Taasasutati Eesti Kaitseliit
- 8.05 — Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik tunnistati kehtetuks ja Eesti riigi ametlikuks nimeks sai Eesti Vabariik
- 7.08 — Võeti vastu seadus riigivapi ning -lipu kohta. Riigilipuks sai taas trikoloor

1991

- 1.03 — Miilitsast sai politsei
- 3.03 — Toimus iseseisvusreferendum (77,8% poolt)
- 19.08 — Riigipöördekatse NSV Liidus. Tallinna suunas liikusid sõjaväekolonnid
- 20.08 — Eesti Vabariigi Ülemnõukogu võttis vastu otsuse Eesti riikliku iseseisvumise kohta. Taastati Eesti Vabariik
- 22.08 — Esimesena tunnustas Eesti Vabariiki Island
- 24.08 — Venemaa tunnustas Eesti Vabariigi riiklikku iseseisvust.
- 17.09 — Eesti sai ÜRO liikmeks

1992

- 8.02 — Eesti sportlased esinesid Albertville'i olümpiamängudel pärast 56-aastast vaheaega Eesti lipu all
- 20.06 — Eesti läks üle oma rahale, vahetuskurss oli 8 EEK= 1 DEM
- 01.07 — Alates sellest päevast pääses Eestisse vaid viisadega

31.07 — Erika Salumäe võitis Barcelona olümpiamängudel treki-sprindis kuldmedali

18.09 — Valitsus tõstis alampalga 300 kroonini ja elatusraha 260 kroonini

5.10 — Riigikogu valis presidendivalimiste teises voorus presidendiks Lennart Meri

21.10 — President kinnitas ametisse uue valitsuse eesotsas peaminister Mart Laariga

1993

1.02 — Esimese reisi Stockholmi ja Tallinna vahel tegi reisilaev Estonia

21.06 — Riigikogu tunnistas kõik kodakondsuseta Eesti elanikud välismaalasteks

2.10 — Eesti sai esmakordselt võimaluse osaleda Eurovisiooni lauluvõistluse finaalis

23.10 — EMT hakkas pakkuma GSM sideteenust

21.12 — Narvas võeti maha Eesti viimased Lenini monumendid

1994

3.02 — Eesti ühines NATO rahupartnerluse programmiaga

23.03 — Riigikogu suurendas elatusraha 30–100 krooni võrra

31.08 — Viimased Vene väeüksused lahkusid Eestist

28.09 — Uppus reisiparvlaev Estonia. Hukkus üle 900 inimese

1995

11.04 — Läti otsustas Eesti kilusõja pärast kohtusse kaevata

29.04 — Avati Eesti esimene McDonalds

27.05 — Toimus Eesti ajaloo suurim pangarööv — Hansapangast rööviti üle 2 miljoni krooni

26.08 — Tallinnas sündis Baltimaade esimene katseklaasilaps

12.10 — Kogu valitsus astus lindiskandaali tõttu tagasi

28.11 — Eesti esitas taotluse Euroopa Liiduga ühinemiseks

1996

30.04 — Teatavaks sai sajandi kunstirööv Eestis — Eesti Kunsti-muuseumi Rüütelkonna hoone hoidlast oli ligi aasta tagasi varastatud kunstiteoseid umbes nelja miljoni krooni väärtuses

20.09 — Lennart Meri valiti teiseks ametiajaks Eesti presidendiks

1997

4.02 — Algatati kriminaalasi seoses 10 miljoni dollari kadumisega Põhja-Eesti Pangast

20.02 — Sõlmiti viisavabaduse kokkuleppe Eesti ja Soome vahel

11.09 — Kurkse katastroofi päev. Uppus 14 Eesti kaitseväelast

1998

18.03 — Riigikogu kaotas surmanuhtluse

26.03 — Tallinna Pank ja Ühispank teatasid ühinemisest

11.04 — Pandi toime Eesti ajaloo seni suurim juveelirööv — varaste saagiks langes 3 miljoni eest väärisesemeid

1999

6.05 — Politsei kinnitas, et Eestis on alanud väike allilmasõda — tapetud oli viis inimest

2000

29.02 — Viljandimaal vahistati vennad Voitkad, kes olid veetnud 14 aastat tagaotsitavatena metsas

9.04 — Lõppenud rahvaloenduse tulemuste põhjal selgus, et Eestis elab 1.4 miljonit inimest

SILVI JANSONS, AIN MÄEOTS, LINDA KOLDE

Mõiste- ja sõnaseletusi

Peko – viljakusjumal seto mütoloogias.

„**Terminaator**” – USA *science fiction* film (režissöör James Cameron). Filmi tegevus toimub aastal 2029, mil on alanud sõda inimeste ja masinate vahel. Tänapäevaks on filmile tehtud õige mitu järgi. Film „Terminaator 6” peaks esilinastuma 1. novembril 2019.

Satelliittelevisioon, ka sat-TV – televisiooniprogrammide edastamine sidesatelliitide ehk side- tehiskaaslaste vahendusel. Nimetatud taldrikud muutusid oluliseks komponendiks 1990ndate Eesti majade katustel. Eialgu oli see teenus taskukohane vaid vähestele, sest taldriku paigaldamine võis maksta koguni auto hinna. Eestis kättesaadavaks muutunud saksa telekanalite Pro 7, SAT 1, RTL 2 jt saatekava erilisteks maiuspaladeks kujunesid spordivõistluste ülekanded ning *softcore*-erootikafilmid.

Tsäposka – seto naiste rahvuslikud ehted, mis on valmistatud tsaariaegsetest hõbemüntidest. Mida rohkem münte ühendavaid keesid, seda jõukamast talust oli noorik pärit. Tänapäeval võib seto noorikute kaelas näha ka ehteid, mis on valmistatud eesti rahadest või nõuka-aegetest müntidest. Abielunaistel lisandub mündikeedele ka suur koonusekujuline hõbedast sõlg. Tsäposkat peetakse setode peamiseks visuaalseks sümboliks.

Holdo – tobu, logard

Häuss – lori, ropendamine, tühi jutt

Parhilla – praegu

Häusäposija – väga harva esinev, ainult korra elus kuuldud liitsõna, mis naeruväärustab kedagi, kes väidab endal olevat üleloomulikud võimed. *Tühi jutt+nõidumine* tekitavad koos uue tähendusüksuse, mille võiks eesti keelde tõlkida kui *esoteerilise jama ajamise*.

Paabapilt – fotoülesvõte, maal või joonistus naisterahvast. „Kirvetüüs” osutab tegelane külapoe kaubariiulis ilutsevale *Palmolive*’i seebile, mille läikival ümbrisel poseerib imekaunis nappis riietuses modell.

Lauluhelü – lauluhääl

Kirmas – külapidu, simman

Ponjatama – liiga kaua aru pidama, liiga kaua mõtlema, teisi oma mõttetute teooriatega tüütama vms.

Pläägatama – jama ajama, tüütama. Kõnelejale antakse märku, et tema jutus on liiga vähe mõtet ja liiga palju lärmi.

Umbõlõ – väga, suur

Kabõl – jämedam nõör

Allikad:

Ott Kilusk ja Eesti-Võru sõnaraamat (2014)

LIINA TENNOSAAR

Kammivabriku sündmuskeskus

Nagu tõendavad arhiivmaterjalid, ulatub kammide valmistamine Tartus aastasse 1918. Esialgu valmistas kodanik Albert Laretei koos kahe abilisega kamme Vaba tänava väikeses kuuris. Kammide tooraineks kasutati veisesarvi. Sarve teravam ots – see, mis on täis – saeti ära, seejärel lõigati sarv pikuti lõhki, keedeti õlis, kuni see muutus pehmeks ning pandi esmalt väikese ja kerge, siis tugevama pressi alla, kuhu see jäi kuni jahtumiseni. Siledast sarveplaadist lõigati šablooni järgi välja kammi toorik ning tehti sellele piid sisse.

14 aastat hiljem hakkas toleaegne ettevõtja Max Reich koondama kammide tootmist Kammivabriku sündmuskeskuse praegusesse asukohta Teguri tänavale ning sellest ajast peale on tehas pidevalt suurenenud. Tartu kammide peamiseks tellijaks oli Inglismaa, ent neid eksporditi ka teistesse Euroopa riikidesse. Toor- ja abimaterjali imporditi peamiselt Jaapanist, Itaaliast, Prantsusmaalt ja USA-st.

Nõukogude ajal toodeti tehases lisaks kammidele veel sulepäid, hambaharju, prilliraame, suit-supitse, juukseklambreid, lauatenнисe palle, seebikarpe ja -aluseid, hambaharjatoose, mänguasju ja erinevaid tarbesemeid (ämbrid, rehad), motokiivreid, kilet ja kilekotte.

THE SHOW MUST GO ON

Pühapäeval suri ansambli *Queen* 45-aastane solist **Freddie Mercury**. Pembroke Roadil Londonis valas *Queen fan club* pisaraid. Ja mitte ainult seal. "Ekspressis" naistel oli nipsmetushh laiali, mehed rääkisid tasasel häälel.

Eesti suurim *Queen-fan* on **Vahur Kersna**, ütles **Alo Mattisen**, kui kuulsaid lauljaid ja heliloojaid läbi helistasin.

Vahur puuderdas teisipäeva õhtul **Hardi Tiiduse** habet ja salvestas oma pühapäevast kamasaadet. Freddie pärast oli ta valmis tööd hetkeks katkestama.

"Minu plaadidest on *Queen* omad kõige rohkem hoiatud. *Queen Live Killers* oli minu kõige esimene plaat üldse," räägib Vahur Kersna. "Imestan ise ka, kuidas saab üks ansambel hakata meeldima üheksandas klassis ja olla lemmik ka praegu. Ma olen sõpradele ikka üht-teist välja laenanud aga *Queen* plaate äärmiselt harva!"

(Vahepeal astub vaikselt juurde **Reet Oja**, kes töötab samuti televisioonis, ja teatab, et ternal on *Queen* plaadid just kõige naramad, sest ta kuulab neid kõige lihemini ja ühele plaadile ajas **Guido Kangur** ikkõõri peale!)

Vahur meelest ei saa kaksikümne aastat koos mänginud *Queen* pidada ühe põlvkonna ansambliks laias laastus. "See on ikka rohkem rahutule ja romantilisele maitsele." (Vahur tahaks teida vaimu- aristokraadile, aga siis ehmatab, et järsku peetakse

teda ka selleks ja võtab sõnad tagasi.)

"*Queen* laulud ei kannu kunagi negatiivset sõnumit. Seal ei ole kunagi lootusetust ja meeleheidet. Tihti peale on nende laulude kangelane väga sandis olukorras, kuid *Queen* annab alati võtme, kuidas sellest välja tulla. "Don't Try Suicide", "Don't Loose Your Head", "Keep Yourself Alive". Mind on nad aidanud ja toetanud. Nooruse hingeavadele sain nendalt head tuge."

Vahur räägib, et kuulab *Queen* suhteliselt harva, siis kui tunneb selleks olevat õige ja erilise meeleolu. See on taie pidupäev. (Reet Oja avab saladuse, et tema kuulab *Queen* vannis.)

"Kuiigi 80% ei oska üldse mingit keelt peale emakeele, oskajatest pooled ei kuulu *rock'n'roll* ja suurem osa järelejäänutest ei pööra tähelepanu sõnumile, aitaks *Queen* just praegu Eestis elujõudu hoida. Kui Hitchcock näitab, et ilusas keskkonnas võib iga hetk toimuda ka midagi väga jubedat, on loomulik, et meie januneme oma EV sünniaegoniias millegi tõeliselt kauni ja romantilise järele. Enamikul rahuldab selle vajaduse odav, läige ja üsna ideetu kits - igasugused *Bad Boys Blue* d, Sõnajalad, "Maarjad" ja erootikamissi valimised.

Queen on intelligentne, aristokraatlik ansambel. Selle tunned ära pigust. Kui vaatasin lehest augusti-putshikangelaste fotosid, siis, jumala eest, niisuguste kätte ei usaldaks nuge-kahvleid ka!

Queen-meeste silmadest peegeldub tarkus."

Küsin Vahurit, oled sa kurb (vastuses märkan saatesarja "Monoloog tundmatuga" tuntavat mõju). "Selles mõttes küll, et kadus lootus Freddie siin maailmas näost näkku näha. Kuid sum ei mõju mulle traagilisena. Arvan, et 45 aastat on hea vanus eksisteerimisvormi vahetamiseks.

Eriti veel pärast seda, kui terved staadionitööd olid Freddiest valmistuses mõranud. Kujutan ette, kui raske oleks pärast seda jääda koju oma vanu videosid vaatama."

Tanavu suvel tuli välja *Queen* viimane LP. Kas Freddie teadis oma peatsest lahkumisest? Maailmale andis see plaat endistviisi tuge. Selle LP viimane lugu kannab pealkirja "The Show Must Go On".

Vahepeal on Hardi koju saadetud ja **Vladislav Korzhets** hakanud räppi esitama. Reet Oja ootavad mees, lapsed ja taks **Ramses**.

Peagi kuivavad ka pisarad Pembroke Roadil ja "Ekspressis" tõusevad hääled valjemaks. Kersna mõtleb juba sellest, mida mõtleb peatoimetaja Lepp. Mattisen ei saa ega saa und.

Show läheb edasi. Anyway.

Madis Jürgen

Teatrijuht Toomas Peterson

Draamajuht Tiit Palu

Muusikajuht Paul Mägi

Balletijuht Mare Tommingas

Lavastusala juht Rait Randoja

Lavatehniline meeskond Rello Lääts, Imre Toomeoks, Martin Remmelgas, Veljo Rütli, Raido Kits, Sergei Ivanov, Mart Visnapuu, Aigar Kikkas, Reigo Harkmann, Andre Luik, Margus Toode, Madis Toimla, Risto Hanneste, Jorgen Oras, Margus Rump

Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Innari Toome, Ain Austa, Andres Lindok, Katrin Pahk, Jane Aus, Leenamari Pirn, Terje Kiho, Taavi Kask, Armin Luik, Aleksander Karzubov, Indrek Ots, Mart Raja, Eino Reinapu, Ullo-Ragnar Telliskivi

Grimm ja soengud Anne-Ly Randoja, Reet Laur, Viktoria Ruster

Kostüümiala Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Irina Medvedeva, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt, Ljubov Guzun, Ivi Vels, Heli Kruuse, Luule Luht, Tia Nuka, Kaire Arujõe, Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa, Daisy Tiikoja, Elli Nõps, Marit Reinmets, Olga Vilgats, Natalja Malinen, Kertu Lepasaar, Hanna Annok Juta Reben, Toomas Vihermäe, Malle Värno, Henn Laidvee

Riietusala Raina Varep, Maris Plado, Aive Soosaar

Rekvisiidiala Liina Martoja, Mirka Porrassalmi, Kärt Paasik, Paula Palmiste, Annaleena Adamson, Kaie Uustal

Valgustusala Andres Sarv, Tõnis Järs, Kaspar Aus, Tõnu Eimra, Jaanus Moor, Andrus Treier, Villu Adamson, Tauri Kõtsi

Heli- ja videoala Andres Tirmaste

Helimeistrid Kalev Kääpa, Karl Lomp, Martin Salundi

Videooperaatorid Andreas Kangur, Karl-Gustav Kello

Püroefektid teostas Tulekild OÜ

Kavalehe koostasid Anu Tonts, Sven Karja

Kavalehe kujundas Katrin Kelpman

Kavalehe fotod lavastuse provist Gabriela Liivamägi

Plakati ja -kaanefotol on fragment Peeter Alliku linoollõikest „Kast“

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.

Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAE2X /

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEE2X

Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Andrus Ansipit, Mart Avarmaad,
Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Aasta toetaja

kinema

Ametlik autopartner

KIA | autospirit

Aasta toetaja

METEC

Suvekontserdi peatoetaja

GT
GIGA

Ametlik hotellipartner Tartus

DORPAT
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tartus

LONDON
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tallinnas

park inn
Central Tallinn

Tartu
heade mõtete linn

KUKU

Postimees

KULTUURIMINISTEERIUM

AITAN LAPSI

METEC

Valmistatud Tartus, tuntud üle maailma:

- AUTOTÖÖSTUSELE
- MEDITSIINIVALDKONNALE
- MASINAEHITUSELE

Metec – sinu nägemus, meie
kõrgtehnoloogilised lahendused!

Tutvu lähemalt meie toodete ja tööpakkumistega

WWW.METECGROUP.EU

Laia ja kaasaegse repertuaariga Kia Sportage

SPORTAGE

The Power to Surprise

Kia Sportage repertuaaris on kõik tänapäevastele mugavus- ja turvastandarditele kohane varustus.

Lisaks rikkalikule varustusele annab Kia kaasa kindlustatud kvaliteedi, autotööstuse juhtiva 7-aastase garantii, mis on välja teenitud karmile kontrollile alluvate usaldusväarsuse ja vastupidavuse testide tulemusena. Auto Bilt küsitluste järgi on mitmel aastal järjest Kia olnud nii kliendirahulolu, usaldusväarsuse kui pikaajalise kvaliteeditaseme osas kõrgeimail positsioonil Euroopa turu 20 juhtiva autotootja seas.

Kia 7-aastane/150 000 km garantii kehtib kõikides ELi riikides (lisaks Norras, Šveitsis, Islandil ja Gibraltaril). Vastab kohalikele nõuetele ja tingimustele. Kütusekulu (l/100 km)/CO₂ (g/km): linnas alates 5,2/137, maanteel alates 4,5/126, keskmine alates 5,6/133. Kütusekulu on määratud NEDC testiga.

autospirit

Proovisõit on väärt kogemus!

Autospirit Tartu – Turu 47, tel 734 1126, tartu@autospirit.ee

Kinema avab ukse teatrielamusele!

vanemuine.ee